

Waarom?

Stel gewoon eens wat vaker de waarom-vraag, zeggen christenfeministen

tekst **Esther van Lunteren** beeld **bldsprk**

Onderweg naar de Oecumenische Vrouwensynode eind deze maand blijkt dat christenfeminisme springlevend is.

Hét clichébeeld van de feminist: blote buiken, schreeuwerige teksten. Nou, die tijd is voorbij. Niet dat feminisme niet meer bestaat -integendeel, maar aan het tijdperk van de tuinbroek is wél een einde gekomen, zeggen Ans Boersma (28), Jacqueline Mulckhuijse (25), Jasja Nottelman (47) en Marleen Stelling (26).

De agenda is veranderd: moderne feministen houden zich met andere kwesties bezig dan de vraag wie nu precies de baas is in de vrouwenbuik. Hun ambities zijn daarentegen nog altijd dezelfde, en daar is alle reden toe, zegt Mulckhuijse, want in Nederland en de rest van de wereld is gelijkheid tussen man en vrouw nog steeds geen werkelijkheid. Ze richtte met een studiegenoot de Facebookgroep ChristenFeministen op (zie kader), "om vanuit een gedeeld en veilig startpunt verder te kunnen denken over thema's die christenfeministen bezighouden." Is de christenfeminist in de buitenwereld niet veilig meer? Mulckhuijse, afkomstig uit een reformatorisch milieu, voert met familie en vrienden geregeld gesprekken over feministische onderwerpen, maar ze heeft altijd het gevoel dat ze zich staat te verdedigen, zegt ze. De Facebook-

groep biedt een meer oordeelvrije ruimte voor de uitwisseling van gedachten.

VASTGEROESTE PATRONEN

Nog even terug naar het klassieke feminisme: afgezien van een *Women's March* links en rechts lijkt er van de vroegere eensgezindheid onder feministen weinig over, en op de barricaden zie je ze evenmin. Waar hangen ze uit en wat houdt ze bezig? De thematiek is inderdaad meer versplinterd geraakt en dat maakt de vrouwenzaak lastiger te concretiseren, zegt Mulckhuijse. Maar issues te over, verzekert ze. "Ik hoor mensen in mijn omgeving geregeld zeggen: ik heb toch een vrije keus? Dat vraag ik me af. Er zijn bijvoorbeeld nog zoveel vrouwen die minder gaan werken als er kinderen komen. Prima, als je er bewust voor kiest, maar niet omdat het nu eenmaal zo hoort. Er zit nog veel ongelijkheid vastgeroest in onze cultuur."

Nottelman, voorzitter van de Vrouwensynode (zie kader), was eerst zelf een vrouw die dacht: waar hebben die feministen het in vredesnaam over? Het gaat toch goed? Maar daar is ze van teruggekomen. "Ja, er is al veel goeds gebeurd

sinds de jaren '60", vindt ze. "Maar nog steeds zijn er vrouwen nodig die vragen stellen aan de heersende moraal, waarin mannen nog vaak het uitgangspunt zijn." Kijk bijvoorbeeld naar de arbeidsmarkt, zegt Nottelman. Door de inkomensverschillen tussen man en vrouw én het feit dat vrouwen vaker bij de kinderen blijven, lopen vrouwen een groter risico op armoede." Om te zwijgen van hoe talloze videoclippen, reclames en glossy's de vrouw tot in elke vezel seksualiseren. "Hoe duiden wij dat vervolgens aan onze kinderen? Welk effect hebben de woorden die wij gebruiken sowieso op hun beeldvorming?"

NIEUWE GEDAANTE

De thema's die de vrouwen aansnijden, zijn bepaald niet nieuw. Neem de documentaire 'Beperkt Houdbaar' (2007) van Sunny Bergman over vrouwen en het schoonheidsideaal, of denk aan de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen die in 1980 werd ondertekend. Onderwerpen die ook in 2017 op de feministische agenda staan, al is het in een nieuwe gedaante.

Journalist en theoloog Marleen Stelling verwoordt het moderne feminisme als volgt: "Het gaat erom dat mensen tot hun recht komen, zonder zichzelf geweld aan te doen om binnen het plaatje 'vrouw' of 'man' of wat dan ook te passen." Ze leest momenteel *The Second Sex* van de Franse filosofe en schrijfster Simone de Beauvoir, die halverwege de vorige eeuw onderzocht wat het betekent om vrouw te zijn en hoe vrouwen zich ontwikkelen. "Ik leer van dat boek dat de urgentie blijft om vanzelfsprekendheden te ondervragen. Ik zie om mij heen bijvoorbeeld veel vrouwen die het niet langer normaal vinden dat zij kunstmatige hormonen in hun lichaam laten stoppen. Maar waarom wordt er bij het zoeken naar anticonceptiemiddelen bijna automatisch naar de vrouw gekeken? En hoe kan het dat er voor de man veel minder keuzemogelijkheden zijn als hij de verantwoordelijkheid voor anticonceptie op zich wil nemen?"

DE KERK UIT

Ook in de christelijke wereld mogen er best wat vanzelfsprekendheden onder de loep, vindt Boersma. "Mijn oudtante zei ooit: 'Als er een vrouw op de kansel komt, ga ik de kerk uit.' Waar komt die gedachtegang vandaan? Het is niet zo dat ik per se een vrouw op de kansel wil, maar het tekent je wereldbeeld als je als meisje altijd maar mannen op de voorgrond ziet." Zelf stelde ze al jong vragen over vrouwenrechten en -onderdrukking, maar pas op latere leeftijd herkende ze ongelijke patronen in haar eigen omgeving, analyseert ze. "Wat fijn als een volgende generatie meisjes opgroeit in een wereld waar vrouwelijk leiderschap net zo vanzelfsprekend is als mannelijk leiderschap. Een wereld waarin vrouwen hun energie kunnen steken in het ontwikkelen van hun

talenten en niet in het strijden tegen een glazen plafond, in hun religieuze omgeving en daarbuiten."

In de Facebookgroep ChristenFeministen kunnen dit soort kwesties worden besproken zonder dat meteen iemand roept: ja maar, dit of dat staat erover in de Bijbel. Boersma vindt dat wel prettig. "Natuurlijk moeten we iets met die Bijbel, maar de discussie wordt er niet mee doodgeslagen."

WAAROM WORDT BIJ ANTICONCEPTIEMIDDELEN BIJNA AUTOMATISCH NAAR DE VROUW GEKEKEN?

STRIJD LEVEREN

Hoe is het met feminisme gesteld in de christelijke wereld? Boersma ziet om zich heen dat christenvrouwen zich de laatste jaren bewuster zijn van hun positie als vrouw. Ook Nottelman constateert beweging. "Er staan meer vrouwen op de kansel en op leidinggevende posities in de kerk. Niet in alle kerken, natuurlijk. In de orthodoxe hoek bijvoorbeeld, waar mannen nog vaker vanzelfsprekend het voortouw nemen, moeten vrouwen strijd leveren."

En die strijd, daar zit 'm wel een beetje de crux voor de moderne christenfeminist. Want is vragen stellen wel genoeg? Moeten er niet meer daden worden gesteld? Nottelman: "In vergelijking met theoloog en feminist Janneke Stegeman en iemand als Norah Asrami, die opstaat voor vrouwenrechten binnen de islam, ben ik mild, af en toe een watje. Tegelijkertijd ben ik fel: het maakt uit hoe jij in het leven staat. We hebben rolmodellen nodig. Vrouwen die op hun plek doen wat ze kunnen doen. Onverschilligheid is de bron van onrecht." Boersma: "Als het je niet uitmaakt wie er op de kansel staat, vind je dan ten minste op over de vrouwen die onderdrukt worden, waar ook ter wereld. Je kunt zeggen dat het jou niet uitmaakt dat je minder verdient, prima. Maar maakt het je ook niet uit dat meisjes in kledingfabrieken in India massaal worden uitgebuit? Je vindt het misschien niet erg dat die man op je werk af en toe een opmerking maakt over je uiterlijk. Vind je het ook oké dat hij het tegen je dochter zegt? Trek de lijnen eens door. Vind je al die vraagstukken ook normaal voor andere vrouwen, wereldwijd? Vraag jezelf gewoon eens wat vaker af: waarom eigenlijk?"

ONLINE CHRISTENFEMINISTEN

In de Facebookgroep **ChristenFeministen**, mede opgericht door Jacqueline Mulckhuijse, bespreken feministisch georiënteerde vrouwen en mannen zaken die hen bezighouden. Waar gaat dat bijvoorbeeld over? "Een tijdje geleden zag ik in het EO-programma 'Rot op met je religie' dat de islamitische deelnemer de twee vrouwelijke deelnemers geen hand gaf. Eerst vroeg ik mezelf af: wat vind ik daar nou van? In principe ben ik voor respect en vrijheid. Maar twee afleveringen later zei hij dat hij geen hand gaf vanwege kuisheid. Hij seksualiseerde de vrouw heel erg. Dan ben ik dus benieuwd hoe gelijkgezinden hierover denken, zodat ik mijn mening kan scherpen."